

Король С.В.

аспірант

Тернопільського національного

університету ім. В. Гнатюка

ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДУ ПРОЕКТІВ ЯК СПОСОБУ ПОСИЛЕННЯ ПРОФЕСІЙНОЇ СПРЯМОВАНОСТІ НАВЧАННЯ ІНОЗЕМНІЙ МОВИ

У статті розглядається використання методу проектів для посилення професійної спрямованості навчання іноземній мові у технічних університетах. Дана педагогічна технологія дозволяє здійснювати міжпредметні зв'язки, інтегрувати знання різних дисциплін, сприяє підвищенню мотивації навчання, самостійності та відповідальності студентів.

The article is shown the use of the Project Method for intensification professional direction of foreign languages education in the technical universities. This pedagogical technology allows to realize intersubject relations, to integrate knowledge of different subjects, promotes rise of educational motivation, students independence and responsibility.

Постановка проблеми. Глобалізація світової економіки вимагає нині від фахівців з вищою освітою не тільки досконалих знань з фаху, а й володіння однією або двома іноземними мовами для вирішення професійно-значущих завдань, тому метою навчання студентів немовних спеціальностей стає формування професійно-спрямованої іншомовної комунікативної компетенції. Реалізація принципу професійної спрямованості навчання іноземній мові студентів технічних університетів полягає у відборі спеціалізованого змісту навчального матеріалу, проте провідні досягнення у педагогічній науці пропонують інноваційні технології для посилення професійної спрямованості навчання, серед них чинне місце займає «метод проектів».

Метою статті є обґрунтувати використання методу проектів для посилення професійної спрямованості навчання іноземній мові студентів технічних університетів.

Завдання – проаналізувати основні ознаки методу проектів та визначити їхню роль у посиленні професійної спрямованості навчання іноземній мові студентів технічних університетів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналізуючи дослідження науковців, пов'язаних з методом проектів, ми з'ясували, що вкладається в зміст поняття «проект» з педагогічної точки зору.

Е. Бурцева, І. Скворцова під проектом як педагогічною категорією розуміють спільну діяльність викладача та студентів, яка направлена на вирішення складної професійної проблеми та створення соціально значущого продукту, в процесі якої виникають умови для реалізації пізнавальних та професійних мотивів студентів [3, 11].

За визначенням В. Кіпатрика, проект – це будь-яке кероване наміром накопичення досвіду, будь-яка цілеспрямована дія, за якої пануючий намір визначає мету цієї дії як внутрішній стимул, регулює її процес та надає силу її мотивам [14].

На думку Т. Душеїної, проект – це можливість студентів висловити свої власні ідеї у зручній для них, творчо продуманій формі [5].

Ф. Бег'юлі визначає проект як послідовність взаємопов'язаних подій, які відбуваються впродовж встановленого обмеженого проміжку часу та спрямовані на досягнення неповторного і водночас певного результату [1].

Г. Голуб, О. Чумакова розуміють під проектом – спеціально організований викладачем та самостійно виконаний студентами комплекс дій з вирішення значущої для студента проблеми, що завершується створенням продукту [4].

І. Чечель стверджує, що сучасний проект студента - це дидактичний засіб активізації пізнавальної діяльності, розвитку креативності та одночасно формування певних особистісних якостей [12].

Проведений аналіз поняття «проект» дозволяє констатувати його багатозначне розуміння різними дослідниками. Кожний вклав у визначення цього поняття найхарактернішу, на його думку, ознаку проекту, які зовсім не суперечать одна одній та можуть органічно взаємодоповнюватися.

Для нашого дослідження доцільним є визначення І. Зимньої, що проект – це робота студентів, яка самостійно планується та реалізується, та в якій мовленнєве спілкування є вплетеним в інтелектуально-емоційний контекст іншої діяльності [6].

Більшість дослідників та науковців: О. Амерова [2], Г. Бритикова [2], М. Кадемія [7], К. Медведик [2], Е. Полат [8], М. Саркісян [9], С. Сисоєва [10], І. Чечель [12], О. Ярцева [2] вважають, що метод проектів слід визначити як педагогічну технологію, оскільки він, як і технологія передбачає сукупність різних творчих методів: дослідницьких, пошукових, проблемних.

Так, Є. Полат зазначає, що метод – це сукупність операцій та дій у виконанні будь-якого виду діяльності, а технологія – це чітке опрацювання цих операцій та дій, певна логіка їхнього виконання. Педагогічні технології зовсім не передбачають жорсткої алгоритмізації дій та не виключають творчого підходу. На її думку, метод проектів, з одного боку, передбачає за своєю суттю використання широкого спектру проблемних, дослідницьких, пошукових методів, зорієнтованих чітко на реальний, практичний результат, а з іншого боку, опрацювання проблеми цілісно з урахуванням різних факторів та умов її вирішення та реалізації результатів. Отже, метод проектів – це спосіб досягнення дидактичної мети через детальне опрацювання проблеми (технологію). Завершенням цього опрацювання повинен бути реальний, видимий, практичний результат, оформлений тим чи іншим чином [8].

Оскільки ця педагогічна технологія дозволяє органічно інтегрувати знання студентів з різних галузей під час розв'язання проблеми, обумовлює їхнє практичне використання, генерує при цьому нові ідеї, розвиває різні види компетенцій, вона знайшла широке розповсюдження в багатьох країнах світу: США, Англії, Ізраїлі, Німеччині, Італії, Бельгії та інших, а також у контексті оновлення сучасної освіти стає затребуваною та популярною в Україні.

Опрацьовуючи наукові джерела, присвячені методу проектів, ми провели аналіз характерних ознак цього методу, які представимо у нашому дослідженні:

1. Ситуативна та професійна спрямованість.

Ця ознака включає відхід від наукової систематики та спрямування на подолання труднощів життєвих ситуацій, врахування фізичного та соціального оточення учасників проекту. Професійна спрямованість полягає у тому, що проектна діяльність направлена на вирішення професійних завдань, зокрема засобами іноземної мови. Одночасно можна спостерігати процес набуття нових іншомовних знань в умовах, наближених до професійної діяльності.

2. Орієнтація на інтереси та здібності студентів.

Вибір теми проекту завжди передбачає врахування інтересів та потреб студентів з метою виявлення мотивації та ідентифікації з проектом. Індивідуальний темп виконання проектної роботи дозволяє врахувати різні

здібності студентів.

Займаючись проектом на занятті з іноземної мови цілком можливо враховувати інтереси та здібності студентів, що пов'язані з їхнім основним фахом.

3. Самоорганізація та відповідальність.

Самоорганізація передбачає самостійний розрахунок свого часу на виконання проекту, що обумовлює чіткій розподіл різних видів роботи шляхом планування, організації та контролю.

Таким чином, планування та проведення проекту повністю лежить у сфері відповідальності групи, яка займається проектом.

4. Соціально-практична значимість.

Ця ознака захищає предмет проекту від випадковості, орієнтується на локальні, регіональні, глобальні ситуації, інтегрує мотиваційні та стратегічні аспекти. Створений соціально-значимий продукт дозволяє перетнути рівень симуляції дійсності. Завдання проекту спрямоване на практику, не тільки з погляду його практичного виконання, але й з погляду на життєву, професійно-значущу практику, яка виходить за межі університетського заняття та взаємодіє з реаліями життя, економічної та професійної сфери.

5. Спрямованість на продукт.

Проектне навчання розраховано на створення якогось продукту, проте до уваги береться не тільки результат суто практичної роботи, а також поглиблення досвіду, зміна позицій та ставлень. Результатом проекту виступає предметний витвір, який може бути застосований за своїм призначенням або дія, яка має характер продуктивної суспільно-значущої діяльності, що сприяє подоланню життєвих труднощів.

6. Соціальна співпраця.

Суть цієї ознаки полягає у відмові від авторитарності викладача у навчанні, можливості навчатися один з одним та один від одного. У ході спільної проектної діяльності виховуються соціальні компетенції, такі як готовність до співпраці (спільне планування, розподіл робочих завдань) комунікації, взаємної критики та здатності вирішувати конфлікти.

7. Інтегративність.

Ця ознака вимагає розуміння завдання та постановки проблеми у їхньому комплексному взаємозв'язку, що стосується різних фахових сфер, а саме, інтеграції знань, вмінь, та навичок з різних предметних галузей. Так, виготовлення продукту повинно включати як використання специфічних фахових знань та вмінь так і іншомовних. Передумовою виготовлення професійно-орієнтованого продукту може бути збір та опрацювання необхідної інформації у іншомовних фахових джерелах.

Виконання проектного завдання вимагає інтеграції теорії та практики, подолання звичного роз'єднання духовної та фізичної роботи, що відповідає традиціям, які започаткував видатний швейцарський педагог-демократ Й. Песталоцці – «навчатись головою, серцем та руками» [13].

Оскільки під час проекту враховується досвід студентів, то можна говорити про інтеграцію навчання та рефлексії, які створюють єдине ціле.

Під час виконання проекту інтегративність проявляється в організації предметного плану різних видів мовленнєвої діяльності, оскільки кожний з них відіграє свою роль під час вирішення проектних завдань.

8. Проблемність.

Кожний проект містить проблему, яка розв'язується за допомогою використання різних методів. Процес пошуку шляхів вирішення проблеми дозволяє не тільки скористатися набутими знаннями, але й на практиці оволодіти новими, набути інтелектуальних та психологічних якостей особистості.

Визначені нами на основі аналізу праць різних науковців ознаки проектної технології дозволяють стверджувати про доречність використання цієї технології для професійно-спрямованого навчання іноземної мови, оскільки вона дозволяє вийти за межі однієї дисципліни, здійснюючи інтеграцію набутих знань на практиці, що корінним чином відрізняє її від звичайного навчального процесу.

Досвід викладачів іноземної мови, які практикують метод проектів, дозволяє констатувати наступні переваги використання цієї педагогічної технології: висока комунікативність, активне включення студентів у навчальну діяльність, розуміння власної відповідальності за успіхи у навчанні, створення міцної мовної бази, подолання інертності та безініціативності, розвиток самостійності, творчого мислення, уяви, інтересу до іноземної мови, виховання моральних цінностей, таких як взаєморозуміння, взаємоповага. Цілком погоджуючись з наведеними перевагами та спираючись на власний досвід використання проектної технології, прокоментуємо її позитивні сторони у контексті вивчення іноземної мови.

Можливість вирішення професійного завдання засобами іноземної мови, а також виникнення інтересу до використання іншомовних джерел підкреслює практичну значимість іноземної мови, породжуючи мотивацію до її вивчення.

На відміну від вправ з підручника, проектне завдання наближає

студентів до іншомовної реальності, усуваючи деякою мірою недолік відсутності мовного середовища.

Інтеграція різних видів іншомовної мовленнєвої діяльності, а також розвиток вмінь та навичок перекладу, узагальнення, структурування, визначення головного у іншомовній інформації сприяє формуванню професійно-спрямованої іншомовної комунікативної компетентності.

Усвідомлена необхідність використання знань з іноземної мови під час самостійного розв'язання проблеми, поставленої проектом, сприяє міцному засвоєнню нових іншомовних знань, вмінь та навичок.

Підбиваючи підсумки використання методу проектів як необхідної умови реалізації принципу професійної спрямованості навчання іноземної мови студентів технічних університетів, ми, на основі нашого практичного досвіду та теоретичних досліджень, можемо зазначити, що ця інтерактивна педагогічна технологія сприяє:

- адаптації студентів до умов сучасного професійного середовища, в якому поряд зі знаннями з фаху вимагаються іншомовні знання;
- розвитку позитивної мотивації до вивчення іноземної мови, зокрема професійно-спрямованої;
- формуванню професійної компетентності, а разом з тим професійно-спрямованої іншомовної комунікативної компетентності майбутнього фахівця;
- розвитку вмінь використання дослідницьких методів, що є важливим як для навчання, так і для майбутньої професійної діяльності;
- реалізації концепції особистісно-орієнтованого підходу у навчанні.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бэґьюли Ф. Управление проектом – М.: ФАИР-ПРЕСС, 2004. – 208 с.
2. Бритикова Г.В., Медведик К.К., Ярцева О.Б., Амерова О.І. Метод проектів як сучасна педагогічна технологія [електронний ресурс] / Г.В. Бритикова, К.К. Медведик, О.Б. Ярцева, О.І. Амерова. – Режим доступу: <http://www.osnova.com.ua/article.php?artid=5687&magid=1&PHPSESSID=0776e683cd5da5ca030a0abb>.
3. Бурцева Э.В. Учебный проект как средство мотивации изучения иностранного языка у студентов неязыковых вузов: (Англ. яз.): Автореф. дис. канд. пед. наук: (13.00.02) / Э.В. Бурцева; Бурят, гос. ун-т. – Улан-Удэ, 2002. – 25 с.
4. Голуб Г.Б., Чумакова О.В. Метод проектов как технология формирования ключевых компетентностей учащихся [электронный ресурс] / Г.Б. Голуб, О.В. Чумакова. – Режим доступа: http://www.it-n.ru/region.aspx?cat_no=12774&lib_no=13215&tmpl=lib.
5. Душеина Т.В. Проектная методика на уроках иностранного языка // Иностранные языки в школе. – 2003. – № 5. – С. 38–41.
6. Зимняя И.А., Сахарова Т.Е. Проектная методика обучения английскому языку // Иностранные языки в школе. – 1991. – № 3. – С. 9–15.
7. Кадемія М.Ю. Використання активних форм навчання у підготовці кваліфікованих робітників [електронний ресурс] / М.Ю. Кадемія. – Режим доступу: <http://conf.vstu.edu.ua/humed/2008/txt/kademiya/>.
8. Полат Е.С. Метод проектов на уроках иностранного языка // Иностранные языки в школе. – 2000. – № 2. – С. 4.
9. Саркисян М. Проектная технология – необходимость? [электронный ресурс] / М. Саркисян. – Режим доступа: <http://www.rusedu.info/Article837.html>.
10. Сисоева С. Особистісно-зорієнтовані технології: метод проектів [електронний ресурс] / С. Сисоева. – Режим доступу: <http://www.pleyady.kiev.ua/index.php?go=Pages&in=view&id=1401>.
11. Скворцова И.И. Проектная технология развития иноязычной монологической речи учащихся: (Общепедагогический аспект): Дис. канд. пед. наук: (13.00.01) / И.И. Скворцова; Саратов. гос. ун-т им. Н.Г. Чернышевского. – Саратов, 2000. – 176 с.
12. Чечель И. Метод проектов, или попытка избавить учителя от обязанностей всезнающего оракула // Директор школы. – 1998. – № 3. – С. 11–17.
13. Pestalozzi J.H. [электронный ресурс] / J.H. Pestalozzi. – Режим доступу: http://de.wikipedia.org/wiki/Johann_Heinrich_Pestalozzi.
14. Jung E. Projektunterricht – Projektstudium – Projektmanagement [электронный ресурс] / E. Jung. – Режим доступу: <http://www.sowi-online.de/methoden/lexikon/projekt-jung.htm>.